

Dienst Hulp-en Zorginstellingen

Aan de beheerders en de directeurs van de  
voorzieningen voor ouderen

@ [professionnels@iriscares.brussels](mailto:professionnels@iriscares.brussels)

Brussel, 23 februari 2024

**Betreft : Brief over de hervorming van de erkenningsnormen die van toepassing zijn op voorzieningen voor ouderen**

Annexes :  
1) Besluit van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van 18 januari 2024 tot vaststelling van de erkenningsnormen waaraan de voorzieningen voor ouderen moeten voldoen, en van de bijzondere normen die gelden voor de groeperingen en fusies van voorzieningen  
2) Inhoudstafel van het besluit van 18 januari 2024  
3) Agenda van de presentatiesessies over de hervorming van de erkenningsnormen

Mevrouw,  
Mijnheer,

Recent onderging de regelgeving met betrekking tot voorzieningen voor ouderen een aantal belangrijke wijzigingen.

Hierbij een overzicht :

- **De ordonnantie van 24 april 2008 betreffende de voorzieningen voor ouderen**

Laatst gewijzigd door :

- De ordonnantie van 15 december 2022 (Belgisch Staatsblad van 30.01.2023, p. 14079) ;
- De ordonnantie van 22 december 2023 houdende diverse bepalingen betreffende Gezondheid, Bijstand aan Personen en Gezinsbijslagen (Belgisch Staatsblad van 11.01.2024, p. 4366).

Voor een samenvatting van de belangrijkste bepalingen :

- Zie de brief van Iriscare van 31 januari 2023 betreffende de ordonnantie van 15 december 2022 tot wijziging van de ordonnantie van 24 april 2008 betreffende de voorzieningen voor opvang of huisvesting van bejaarde personen ;
- In maart 2024 ontvangt u een brief over het verval van langdurig onbezette erkende bedden, zoals gewijzigd door de ordonnantie van 22 december 2023.

- **Het besluit van het Verenigd College van 4 juni 2009 tot vaststelling van de procedures voor de programmering en de erkenning van de voorzieningen voor ouderen**

Laatst gewijzigd door het besluit van het Verenigd College van 29 juni 2023 (Belgisch Staatsblad van 18.08.2023, p. 68135).

Voor een samenvatting van de belangrijkste bepalingen :

- Zie de brief van Iriscare van 3 oktober 2023 betreffende het besluit van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van 29 juni 2023 houdende de wijziging van het besluit van 4 juni 2009 tot vaststelling van de procedures voor de programmering en de erkenning van de voorzieningen voor opvang of huisvesting van bejaarde personen die tot de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie behoren ;
- Zie de publicatie van 4 september 2023 op de website van Iriscare betreffende de toepassing van een nieuw stelsel van administratieve sancties in de voorzieningen voor ouderen.

- **Het ministerieel besluit tot vaststelling van het bedrag en de voorwaarden voor de toekenning van de tegemoetkoming, bedoeld in artikel 37, § 12, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, in de rust- en verzorgingstehuizen en in de rustoorden voor bejaarden**

Laatst gewijzigd door het besluit van het Verenigd College van 14 september 2023 (Belgisch Staatsblad van 09.10.2023, p. 84630).

Voor een samenvatting van de belangrijkste bepalingen :

- Zie de brief van irisclare van 25 juli 2023 betreffende de structurele verhoging van de norm voor het reacteringspersoneel voor de rusorden voor bejaarden (ROB) en de rust-en verzorgingstehuizen (RVT) ;
  - Zie de omzendbrief van Iriscare van 19 januari 2024 betreffende de wijziging van de opleidingsnormen voor referentiepersonen voor dementie in rusthuizen en rust-en-verzorgingstehuizen.
- **Het ontwerpbesluit van het Verenigd College tot vaststelling van de specifieke brandveiligheidsnormen waaraan ouderenvoorzieningen moeten voldoen en het ontwerpbesluit van het Verenigd College tot oprichting van een brandveiligheidscommissie voor de ouderenvoorzieningen**

Deze teksten worden in maart 2024 door het Verenigd College aangenomen. Hierover zal u een specifieke omzendbrief worden medegedeeld.

Deze brief betreft :

**Het besluit van het het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van 18 januari 2024 tot vaststelling van de erkenningsnormen waaraan de voorzieningen voor ouderen moeten voldoen, en van de bijzondere normen die gelden voor de groeperingen en fusies van voorzieningen.**

Dit besluit heft het besluit van het Verenigd College 3 december 2009 tot vaststelling van de erkenningsnormen waaraan de voorzieningen voor opvang of huisvesting van bejaarde personen moeten voldoen alsmede tot nadere omschrijving van de groepering en de fusie en de bijzondere normen waaraan deze moeten voldoen, op en vervangt het.

De hervorming van de erkenningsnormen heeft voornamelijk tot doel **de levens- en zorgkwaliteit van ouderen in rusthuizen en rust- en verzorgingstehuizen te verbeteren.**

In deze brief willen we de veranderingen voorstellen die de hervorming van de erkenningsnormen voor uw voorziening zal betekenen.

De tekst van het besluit en de inhoudstafel zijn beschikbaar in de bijlagen (bijlagen 1 en 2).

## **1. Inwerkingtreding**

Het besluit treedt in werking op **1 september 2024.**

Uitzonderingen hierop zijn :

- Artikel 168: verbod op het afsluiten van voor bewoners toegankelijke gangen  
→ Op een door het Verenigd College te bepalen datum
- Artikel 219 : kwaliteitshandboek voor de personeelsleden  
→ Op 1 januari 2025

De rusthuizen krijgen voor welbepaalde architectonische normen een **langere termijn** om de nodige maatregelen te kunnen nemen om aan de norm te voldoen:

- Artikel 174, § 1 : elke kamer beschikt over een televisie en een koelkast  
→ Op 1 januari 2026
- Artikel 174, § 2 : de bedden moeten in de hoogte verstelbaar zijn  
→ op 1 januari 2029
- Artikel 178 : in elke kamer een draadloze internetaansluiting, zonder bijkomende kosten  
→ Op 1 januari 2026
- Artikel 183 : alle ramen van de voorziening, behalve die van de noordoost-, noord- en noordwestgevel, dienen uitgerust te zijn met een buitenzonweringsysteem om oververhitting van het gebouw te voorkomen

→ 1 januari 2034

- Artikel 188 : een internetverbinding moet beschikbaar zijn in alle gemeenschappelijke ruimten die toegankelijk zijn voor de bewoners en in de werkruimten van de personeelsleden  
→ 1 januari 2026.

Ook de norm dat elke hoofdverpleegkundige moet kunnen aantonen dat hij of zij ten minste 24 uur voortgezette opleiding heeft gevolgd op het gebied van teammanagement, efficiëntie en welzijn op het werk, is van toepassing vanaf 1 januari 2026 (artikel 234).

## 2. Toepassingsgebied

De erkenningnormen hebben betrekking op volgende voorzieningen voor ouderen :

- Woningen voor ouderen
- Service-residenties (gewone serviceresidenties en serviceresidenties in mede-eigendom)
- Rusthuizen (ROB)
- Rust- en verzorgingstehuizen (RVT)
- Centra voor dagopvang
- Kortverblijf
- Centra voor nachtopvang

Zijn dus uitgesloten: de centra voor dagverzorging.

De specifieke normen voor rust- en verzorgingstehuizen werden opgenomen in het besluit.

Het Koninklijk besluit van 21 september 2004 houdende vaststelling van de normen voor de bijzondere erkenning als rust- en verzorgingstehuis, als centrum voor dagverzorging of als centrum voor niet aangeboren hersenletsel blijft dus enkel nog van toepassing voor de centra voor dagverzorging en voor de centra voor niet aangeboren hersenletsel.

## 3. Structuur van de tekst

Dit besluit stelt de normen vast waaraan een voorziening moet voldoen om te worden erkend.

De erkenningsnormen worden onderverdeeld in algemene normen (Titel II) en in bijzondere normen (Titels II tot VIII).

De **ALGEMENE NORMEN** zijn opgesplitst in twee delen :

Deel I: Normen die van toepassing zijn op alle voorzieningen (hoofdstuk I)

Deze normen betreffen :

- De vrijheden en rechten van de ouderen (artikel 3 tot 11)
- De opnamevoorwaarden (artikel 12)
- Het huishoudelijk reglement (artikel 13 en 14)
- De individuele fiche (artikel 15)
- Het onderzoek en de behandeling van klachten van de ouderen (artikel 16 en 17)
- De participatie van de ouderen (artikel 18 tot 21)
- Het leefproject van de voorziening (artikel 22)
- De hygiëne (artikel 23 tot 30)
- Het oproepsysteem (artikel 31)
- De moraliteit van de beheerder en de directeur (artikel 32)
- De facturatie (artikel 33 tot 35)
- De boekhouding (artikel 36 en 37)

Door de herziening van de erkenningsnormen die in het bijzonder van toepassing zijn op de rusthuizen en de rust- en verzorgingstehuizen werden **wijzigingen aangebracht aan de normen die van toepassing zijn op alle voorzieningen voor ouderen.**

Deel II: Normen die van toepassing zijn op alle voorzieningen, met uitzondering van de woningen voor ouderen en de serviceresidenties in mede-eigendom (hoofdstuk II)

Deze normen betreffen :

- De veiligheidsnormen (artikelen 39 en 40) - en architectonische normen (artikel 41 tot 48)
- De overeenkomst tussen de voorziening en de oudere (artikelen 49 en 50)

De **BIJZONDERE NORMEN** zijn toepasselijk op :

- |  |   |
|--|---|
| - De woningen voor ouderen               | (TITEL III, artikelen 51 tot 67)              |
| - De gewone serviceresidenties           | (TITEL IV, artikelen 68 tot 102)              |
| - De serviceresidenties in mede-eigendom | (TITEL V, artikelen 103 tot 128)              |
| - De rusthuizen                          | (TITEL VI., artikelen 129 tot 237)            |
| o Plaatsen voor kortverblijf             | (TITRE VI, Chapitre VIII, articles 225 à 227) |
| o Rust- en verzorgingstehuizen           | (TITRE VI, Chapitre IX, articles 228 à 237)   |
| - De centra voor dagopvang               | (TITEL VII., artikelen 238 tot 280)           |
| - De centra voor nachtopvang             | (TITEL VIII., artikelen 281 tot 295)          |

Concreet betekent dit dat bijvoorbeeld een rusthuis zal moeten voldoen aan de algemene normen bepaald in TITEL II (Hoofdstukken I en II) en aan de bijzondere normen bepaald in TITEL VI.

**Wijzigingen werden aangebracht aan de normen die van toepassing zijn op rusthuizen en rust- en verzorgingstehuizen.** De erkenningsnormen die in het bijzonder van toepassing zijn op de andere categorieën van voorzieningen voor ouderen dan de rusthuizen (woningen voor ouderen, serviceresidenties, centra voor dag- en nachtopvang) werden niet diepgaand hervormd, maar ze ondergingen eerder formele en technische correcties.

Verder bevat het besluit normen betreffende de omschrijving van de groepering en de fusie en bijzondere normen waaraan deze moeten voldoen (TITEL IX.) en slotbepalingen (TITEL X).

## 4. Doelstellingen en wijzigingen

### Doelstellingen van de hervorming

De hervorming van de erkenningsnormen heeft voornamelijk tot doel **de levens- en zorgkwaliteit van ouderen in rusthuizen en rust- en verzorgingstehuizen te verbeteren.**

In dat opzicht heeft het besluit de volgende twee doelstellingen :

#### **1. De omvorming van de rusthuizen en rust- en verzorgingstehuizen tot een echte leefplek voor ouderen ondersteunen**

Het doel is om over te stappen van een model van instellingen waar de zorg centraal staat, naar woonplaatsen waar ouderen centraal staan en waar langdurige zorg wordt aangeboden.

Om deze omvorming van de RH's en RVT's tot echte leefomgevingen te ondersteunen, hebben de nieuwe normen tot doel het welzijn en de zorgkwaliteit van ouderen te verbeteren door instellingen zo te organiseren dat :

- participatie en keuzevrijheid bevorderd worden ;
- de capaciteiten opgewaardeerd worden ;
- de zelfredzaamheid en onafhankelijkheid van de ouderen gestimuleerd worden.

#### **2. De omvorming van de rusthuizen en rust- en verzorgingstehuizen tot aantrekkelijke en zinvolle werkplekken voor de personeelsleden**

De nieuwe normen hebben tot doel meer betekenis te geven en waarde te hechten aan het werk van de personeelsleden aan de hand van een onthaal- en welzijnsbeleid, meer in te zetten op hun opleiding en hen meer te betrekken bij beslissingen, meer overleg en samenhang met de ouderen te organiseren en de focus te leggen op relatiegerichte zorg.

### Hoofdpijnen van de verandering

De negen hoofdpijnen van verandering in de hervorming van de erkenningsnormen zijn :

- De erkenningsnormen van de rusthuizen en de rust- en verzorgingstehuizen op elkaar afstemmen (1) ;
- De omvorming van de rusthuizen en rust- en verzorgingstehuizen tot een echte leefomgeving ondersteunen (2) ;
- De capaciteiten van de ouderen benutten en zelfredzaamheid en onafhankelijkheid aangemoedigen (3) ;

- De kwaliteit van de begeleiding en zorgverlening ondersteunen en inzetten op continue verbetering (4) ;
- De kwaliteit van de infrastructuur verbeteren (5) ;
- De opleiding van de personeelsleden verbeteren (6) ;
- De kwaliteit van de voeding verbeteren (7) ;
- De voorzieningen openstellen voor het lokale leven (8) ;
- De informatie toegankelijker en de prijzen transparanter maken (9).

### **1. De erkenningsnormen van de rusthuizen en de rust- en verzorgingstehuizen op elkaar afstemmen**

De rusthuizen en rust- en verzorgingstehuizen vielen tot nu toe onder twee verschillende wetgevingen :

- De rusthuizen waren afhankelijk van het besluit van het Verenigd College van 3 december 2009 tot vaststelling van de erkenningsnormen waaraan de voorzieningen voor opvang of huisvesting van bejaarde personen moeten voldoen alsmede tot nadere omschrijving van de groepering en de fusie en de bijzondere normen waaraan deze moeten voldoen ;
- De rust- en verzorgingstehuizen hingen af van het koninklijk besluit van 21 september 2004 houdende vaststelling van de normen voor de bijzondere erkenning als rust- en verzorgingstehuis, als centrum voor dagverzorging of als centrum voor niet aangeboren hersenletsels.

In de praktijk hebben de meeste voorzieningen echter zowel een erkenning als rusthuis, als een erkenning als rust- en verzorgingstehuis. Deze dubbele wetgeving zorgt ervoor dat de normen minder duidelijk zijn en het maakt de naleving en controle ervan ingewikkeld. Als oplossing worden in het besluit de normen voor de rusthuizen en de rust- en verzorgingstehuizen in één besluit opgenomen en worden de twee soorten normen zoveel mogelijk op elkaar afgestemd.

Er wordt een onderscheid gehandhaafd voor bepaalde normen waarvan de toepassing specifiek is voor een rusthuis of een rust- en verzorgingstehuis, evenals voor normen die verband houden met gedifferentieerde financiering, zoals omkaderingsnormen (personeel).

### **2. De omvorming van de rusthuizen en rust- en verzorgingstehuizen tot een echte leefplek ondersteunen**

Om de omvorming van rusthuis of een rust- en verzorgingstehuis leefplek te ondersteunen, voorziet het besluit in een reeks maatregelen om de participatie en keuzevrijheid van ouderen te bevorderen.

Zo omvat het besluit:

- Terminologiewijzigingen, waarbij met name de term "résident" in het Frans wordt vervangen door "habitant" (bewoner in het Nederlands) (art.1) ;
- De opname in het leefproject van de voorziening van nieuwe bepalingen over het sociale en gemeenschapsleven, met inbegrip van de aspecten die verband houden met de participatie van de ouderen, de diversiteit, de openheid van de voorziening voor het lokale leven en, desgevallend, de samenwerking met externe diensten en instellingen (art. 22) ;

- Een versterking van de rol van de participatieraad en een verruiming van zijn opdrachten - met name voor de ontwikkeling van het onthaalbeleid voor ouderen, het leefproject van de voorziening en haar operationele doelstellingen, het activiteitenprogramma en de maaltijden - en een uitbreiding van het aantal vergaderingen van eenmaal per kwartaal naar eenmaal om de twee maanden. Ouderen mogen er een persoon naar keuze uitnodigen, personeelsleden mogen ook deelnemen en ouderen met cognitieve stoornissen of dementie moeten kunnen deelnemen of vertegenwoordigd worden (articles 18-19) ;
- De creatie van de functie van coördinator van het sociale en gemeenschapsleven (art. 167) ;
- Herdefiniëren wat het activiteitenprogramma inhoudt. Dat moet gericht zijn op activiteiten die zinvol zijn, die het fysieke en psychologische welzijn van de bewoners ondersteunen, die de deelname van de ouderen aan het sociale en gemeenschapsleven binnen en buiten de voorziening en in het lokaal leven bevorderen, maar ook op het delen van ervaringen, met oog voor de persoonlijke hechting van de ouderen. De activiteiten moeten een beroep doen op de behouden capaciteiten van de bewoners en hun de mogelijkheid bieden hun kennis te delen en in te spelen op hun leerbehoeften of -wensen (art. 16, art. 261) ;
- De inhoud van het individuele gezondheidsdossier herdefiniëren door een gedeelte op te nemen dat betrekking heeft op de persoonlijke kenmerken, levensloop, gewoonten, smaak met betrekking tot voeding, behouden capaciteiten, en wensen en verwachtingen in verband met het leven in de voorziening. De voorzieningen moeten die informatie dagelijks toegankelijk maken voor alle personeelsleden die de bewoner zullen moeten verzorgen (art. 159) ;
- De invoeging van elementen met betrekking tot de wetgeving betreffende de rechten van de patiënt, met name wat de vertrouwenspersoon betreft en de noodzaak om de zorg en de begeleiding met de oudere te bespreken ;
- Een nadruk op de begrippen in verband met identiteit, seksuele geaardheid en bestrijding van discriminatie.

### **3. De capaciteiten van de ouderen benutten en zelfredzaamheid en onafhankelijkheid aangemoedigen**

Om te streven naar woonplaatsen waar ouderen centraal staan, introduceert het besluit nieuwe bepalingen die de capaciteiten van de ouderen moeten verbeteren en hun zelfredzaamheid en onafhankelijkheid moeten garanderen.

Zo doet het besluit het volgende :

- De begrippen "*zelfredzaamheid*", "*onafhankelijkheid*", "*levenskwiteit*" en "*behouden capaciteiten*" omschrijven (art. 1) ;
- De transparantie tegenover de ouderen verbeteren door middel van begrijpelijke communicatie die aangepast is aan hun psychische en fysieke capaciteiten, met name wat hun rechten en de toegang tot nuttige documenten en informatie betreft ;
- De voorkeur geven aan een aanpak voor hulp en zorg die aangepast is aan het ritme van de bewoners, die hun zelfredzaamheid, onafhankelijkheid en deelname aan het sociale en gemeenschapsleven bevordert door een beroep te doen op hun behouden capaciteiten en de communicatie te vergemakkelijken. De bewoners moeten de voornamen en/of achternamen van de directeur, personeelsleden, referentiearts en coördinerend en raadgevend arts kunnen identificeren (art.157, art. 196) ;



- Architectonische normen bepalen die erop gericht zijn een veilige omgeving te bieden die het psychische, fysieke en sociale welzijn van de ouderen waarborgt en aangepast is aan hun zelfredzaamheid en hun behouden capaciteiten, met name via de verplichting om de voorziening en het meubilair aan te passen aan visuospatiële stoornissen en zodanig in te richten dat men zich niet opgesloten voelt (art. 41) ;
- Bijzondere aandacht besteden aan de begeleiding en inclusie van bewoners met cognitieve stoornissen of dementie, door de opname ervan in het leefproject van de voorziening, de verplichting om over een kwaliteitsbeleid op dat gebied te beschikken, meer bepaald wat betreft de niet-medicamenteuze benadering en de revalidatietechnieken, de opname van dat thema in het plan voor voortgezette opleiding van het personeel en de directeur, en de goede praktijken in verband met hulp, zorg en communicatie voor dat publiek (verplichting om zich voor te stellen aan bewoners wanneer contact wordt gemaakt, de hulp en zorg die worden verleend worden hun vóór elke tussenkomst toegelicht, er wordt tijd uitgetrokken voor uitleg met de vertrouwenspersoon).

#### **4. De kwaliteit van de begeleiding en zorgverlening ondersteunen en inzetten op continue verbetering**

Tot nu toe omvatte het wetgevend kader verschillende instrumenten om de kwaliteit binnen de voorzieningen te ondersteunen : het leefproject van de voorziening, het kwaliteitsprogramma (van toepassing op RVT), indicatoren voor de opvolging van de veiligheid van de zorgverlening, het beleid en de procedures voor zorg en begeleiding, en het individuele zorgdossier.

Er werden een aantal beperkingen vastgesteld in de huidige toepasselijke wetgeving: een gebrek aan overleg met bewoners en personeel, een gebrek aan duidelijkheid rond bepaalde procedures, de kloof tussen de schriftelijke procedures en de praktijk op het terrein, de tekortkomingen bij het crisisbeheer, de beperkingen bij de toepassing van externe tweetaligheid en een gebrek aan samenhang tussen de verschillende instrumenten.

Om die gebreken weg te werken, doet het besluit het volgende:

- De inhoud van het leefproject van de voorziening verduidelijken. Het leefproject wordt beschouwd als de identiteitskaart van de voorziening en het document waarop de voorzieningen hun kwaliteitsaanpak kunnen baseren (art. 22, art. 217) ;
- Een actieplan toevoegen om de praktijken te verbeteren. De huidige norm bepaalt dat de directie, in samenwerking met het personeel, op basis van het leefproject van de voorziening, de operationele doelstellingen die in de dagelijkse praktijk moeten worden toegepast en de beoordelingsindicatoren ervan moet vastleggen. Het actieplan ter verbetering van de praktijken moet deze doelstellingen bevatten en de acties om ze te bereiken. Het is bedoeld als een instrument waarmee de voorzieningen hun doelstellingen kunnen opvolgen en Iriscare disfunctionele elementen kan opsporen en eventuele steun kan verlenen, met het oog op begeleiding (art. 217) ;
- De uitvoering van een kwaliteitsprogramma in zuivere rusthuizen verplichten. Dit kwaliteitsprogramma bestaat uit alle procedures en beleidsmaatregelen waarover een voorziening moet beschikken (art. 219) ;
- De deelname van bewoners en personeelsleden aan de ontwikkeling en opvolging van de hierboven verschillende instrumenten bevorderen ;

- De voorzieningen verplichten een beleid voor crisisbeheer, een beleid voor het welzijn van de personeelsleden, en een tweetaligheidsbeleid in te voeren, ter ondersteuning van de tweetaligheid Nederlands-Frans (art. 219) ;
- De voorzieningen verplichten een beleid rond zorg aan het levenseinde in te voeren en een personeelslid dat verantwoordelijk is voor de organisatie van de palliatieve zorg en voor de begeleiding van het levenseinde aan te wijzen (art. 219, § 1<sup>er</sup>, 12°, art. 224, art. 237) ;
- De toepassing van immobilisatiemaatregelen beperken tot uitzonderlijke situaties en de nadere regels voor de uitvoering ervan verduidelijken (art. 5, art. 158) ;
- De inhoud van het individuele zorgdossier en de verplichting verduidelijken om dit binnen vijftien dagen na aankomst van een nieuwe bewoner in te vullen (art. 159) ;
- De rusthuizen en rust- en verzorgingstehuizen verplichten om in het bezit te zijn van een strategische voorraad persoonlijke beschermingsmiddelen en een CO<sub>2</sub>-meter om de CO<sub>2</sub> te meten in ruimten waar collectieve activiteiten worden georganiseerd (art. 30, art. 185).

De directeur van het rusthuis of rust- of verzorgingstehuis is grotendeels verantwoordelijk voor de ontwikkeling, uitvoering en opvolging van deze instrumenten. Met het oog op deze cruciale rol kan de directeur niet worden opgenomen in de personeelsnorm (het besluit schrapt ook de mogelijkheid voor voorzieningen met minder dan zestig bedden).

## 5. De kwaliteit van de infrastructuur verbeteren

Een ander richtsnoer van de hervorming bestaat erin de kwaliteit van de infrastructuur te verbeteren, door bijvoorbeeld gebouwen toegankelijker te maken voor personen met een beperkte mobiliteit, gebouwen aan te passen aan toekomstige klimaatomstandigheden, de zorg voor zwaar zorgbehoevenden te vergemakkelijken en rekening te houden met recente technologische ontwikkelingen.

Het besluit voorziet in de volgende maatregelen :

- Verplichting om in de kamers en de gemeenschappelijke activiteitenruimtes een draadloze internetverbinding ter beschikking te stellen (art. 178, art. 188) ;
- Verplichting om zonder extra kosten materiaal dat is aangepast aan de toestand van de bewoner en in hoogte verstelbare bedden in alle kamers ter beschikking te stellen (art. 174) ;
- Verplichting om buitenzonnewering te installeren, behalve aan de noordoost-, noord- en noordwestgevel, om de oververhitting van het gebouw te beperken in perioden van grote hitte (art. 183) ;
- Verplichting om in alle kamers een televisie en koelkast ter beschikking te stellen (art. 174) ;
- Verplichting voor de voorzieningen die na 1 januari 2010 in gebruik werden genomen en voor de voorzieningen die voor 1 januari 2010 in gebruik werden genomen en verbouwings- of uitbreidingswerken uitvoeren : elke kamer moet minstens een sanitaire installatie bevatten die gescheiden is van de kamer en toegankelijk is voor personen met een beperkte mobiliteit, met een toilet, een wastafel, een spiegel en een douche of bad (art. 179, § 1<sup>er</sup>) ;
- Verplichting voor voorzieningen die voor 1 januari 2010 in gebruik werden genomen : elke kamer beschikt over een wastafel met warm en koud stromend drinkwater, een spiegel, alsmede over een scheidingswand tussen wastafel en bed (art. 179, § 2, 1°). Voor deze voorzieningen omvatten de sanitaire installaties ten minste:

- één wc per acht bewoners, waarvan er minimaal één per verdieping toegankelijk is voor personen met een beperkte mobiliteit ;
- een douche of een bad, plus een extra douche of bad wanneer de voorziening de helft van elke nieuwe schijf van 30 bewoners overschrijdt. Deze installaties zijn toegankelijk voor personen met een beperkte mobiliteit (art. 179, § 2, 2°).

## 6. De opleiding van de personeelsleden verbeteren

De bijscholing van het personeel en de directie moet worden ondersteund voor een kwalitatieve begeleiding en zorgverlening van de ouderen.

De COVID-19-crisis heeft de opleidingsbehoeften van de personeelsleden duidelijk gemaakt. Andere vaststellingen betreffen de huidige toepasselijke wetgeving: het aantal uren bijscholing is niet goed afgestemd op de behoeften van de verschillende categorieën personeelsleden, er is een gebrek aan flexibiliteit voor deeltijdse werknemers en de controle op de opleidingsplannen vormt een zware administratieve last. Om enerzijds de vaardigheden van de personeelsleden te bevorderen en anderzijds rekening te houden met de realiteit op het terrein, voorziet het besluit in de volgende maatregelen in de artikelen 200, 201 en 204 :

- Het verplichte minimumaantal uren bijscholing voor personeelsleden wordt gewijzigd :
  - Voor alle personeelsleden : 16 uur per 2 jaar met een minimum van 4 uur per jaar ;
  - Uitzondering voor het zorg- en reactiveringpersoneel: 40 uur per 2 jaar met een minimum van 8 uur per jaar ;
  - voor personeelsleden die minder dan 3/4-tijds werken, wordt het aantal uren verplichte opleiding verminderd in verhouding tot de werkelijke arbeidstijd ;
  - voor de directeur blijft de norm 24 uur per jaar.
- Een opleidingsreeks die wordt georganiseerd door erkende instellingen, de fondsen voor bestaanszekerheid, ziekenhuisdiensten, platformen voor palliatieve zorg en ziekenhuishygiëne, de Brusselse Vereniging voor Welzijn op het Werk, het Platform voor continue Verbetering van Zorgkwaliteit en Patiëntveiligheid, federaties, en personeelsleden die in het thema zijn gespecialiseerd, wordt geacht te zijn erkend. Er bestaat een mogelijkheid om een instelling te erkennen voor een reeks opleidingen in plaats van een specifieke opleiding ;
- De inhoud van het bijscholingsplan wordt opnieuw omschreven en de verplichting om het bijscholingsplan vóór de uitvoering ervan door Iriscare te laten goedkeuren, wordt afgeschaft ;
- Erkenning van taalopleidingen, online opleidingen (max. 1/2 van het totale aantal verplichte uren), en opleidingen georganiseerd door een personeelslid (max. 1/3 van het totale aantal verplichte uren)
- De mogelijkheid om uren van multidisciplinaire vergaderingen te erkennen als opleidingsuren, wordt afgeschaft ;
- De mogelijkheid wordt toegevoegd voor de ministers om bij ministerieel besluit de inhoud van het opleidingsprogramma per personeelscategorie te verduidelijken. Dit biedt de mogelijkheid de inhoud van de opleidingen aan te passen aan de behoeften die op het terrein worden vastgesteld ;
- De voorzieningen moeten een overzicht bijhouden van het aantal uren opleiding dat elk personeelslid heeft gevolgd ;
- De personeelsleden moeten betrokken worden bij de uitwerking van het opleidingsplan ;

- Toevoeging dat hoofdverpleegkundigen moeten aantonen dat hij of zij ten minste 24 uur voortgezette opleiding heeft gevolgd op het gebied van teammanagement, efficiëntie en welzijn op het werk (art. 234).

## **7. De kwaliteit van de voeding verbeteren**

Het besluit beoogt ook de verbetering van de voedingskwaliteit van de maaltijden en de opvolging van problemen in verband met ondervoeding en uitdroging, waarbij veel belang wordt gehecht aan eetplezier (articles 137-146).

In dat opzicht doet het besluit het volgende:

- Verduidelijken dat de maaltijden moeten worden aangepast aan de behoeften en de toestand van de bewoners en georganiseerd op een wijze die hun onafhankelijkheid bevordert ;
- Voegt de verplichting toe om rekening te houden met de suggesties en voorkeuren van bewoners met betrekking tot de samenstelling en het tempo van de maaltijden. De samenstelling en de frequentie van de maaltijden worden op elke participatieraad besproken ;
- Verduidelijken dat de maaltijden moeten worden bereid met verse groenten en vers fruit, of groenten en fruit met een vergelijkbare voedingswaarde, en dat een beleid van redelijke aanpassingen moet worden ingevoerd om rekening te houden met individuele filosofische en religieuze overtuigingen, zonder extra kosten ;
- De inhoud en het uitwerkingsproces van het voedingsbeleid bepalen ;
- De duur van de nachtelijke periode zonder voeding beperken ;
- De voorkeur geven aan gezamenlijke maaltijden, omdat dit gezellige momenten zijn, met behoud van het recht van de bewoners om zonder extra toeslag hun maaltijd op de kamer te nuttigen.

## **8. De voorzieningen openstellen voor het lokale leven**

Met betrekking tot de openstelling van de voorzieningen voor het lokale leven en de ontwikkeling van externe samenwerkingsverbanden, doet het besluit het volgende :

- Vereisen dat voorzieningen aan het lokale leven deelnemen door met name samenwerkingen te ontwikkelen met nabije diensten of instellingen (art. 166) ;
- De verplichting voor rusthuizen uitbreiden om een overeenkomst op te stellen met de dienst G-en/of Sp-psychogeriatric van een ziekenhuis (art. 220) ;
- De verplichting voor rusthuizen uitbreiden om samen te werken met een arts-hygiënist of het regionale platform voor hygiëne (art. 221) ;
- De verplichting voor alle voorzieningen uitbreiden om een overeenkomst op te stellen met het platform voor palliatieve zorg van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (*Brusano*) (articles 222-223).

## 9. De informatie toegankelijker en de prijzen transparanter maken

Ten slotte beoogt het besluit de toegankelijkheid van informatie en de transparantie van de prijzen te verbeteren. Het doel is de toegang tot de nuttigste informatie voor het grote publiek te waarborgen en een basisprijs vast te leggen die alle noodzakelijke kosten dekt.

Zo doet het besluit het volgende :

- De communicatie aan het grote publiek verplichten over zaken in verband met de erkenning, de beheerder, het aantal plaatsen, de prijs, de lijst van toeslagen en het leefproject van de voorziening (art. 9) ;
- Elke toeslag verbieden voor de verstrekking van aangepast materiaal (art. 174) ;
- Toeslagen verbieden voor maaltijden die op de kamer worden genuttigd (art. 145, al.2, et annexe I, point III, 2°) ;
- Toeslagen verbieden voor de verstrekking van draadloos internet (art. 178, art. 188) ;
- Toeslagen verbieden voor specifieke diëten die verband houden met filosofische of religieuze overtuigingen (art. 140, annexe I, point III., 1°) ;
- Gratis en toegankelijk drinkwater verplichten (art. 27).

## 5. Verduidelijking van de procedures

### Artikel 10 : Informatie

Elke voorziening heeft de verplichting aan elke oudere en zijn behandelend arts, volgende adressen mee te delen :

- De **gezondheidsinspectie** (meldingsplicht infectieziekten voor artsen):  
*Cel Preventieve Geneeskunde en Beheersing van Gezondheidsrisico's van Vivalis:*
  - o Per e-mail naar : [notif-hyg@vivalis.brussels](mailto:notif-hyg@vivalis.brussels)
  - o Telefonisch op 02 552 01 91 op werkdagen tussen 9.00 en 17.00 uur.
- De dienst **Controle en Begeleiding van Iriscare** :
  - o Per e-mail naar : [kwat-controle-qual@iriscare.brussels](mailto:kwat-controle-qual@iriscare.brussels)
  - o Telefonisch op 02 435 64 63
- Het adres om **klachten** in te dienen : zie infra artikel 304
- De diensten **van mishandeling van ouderen** van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest :  
*De hulplijn Home-Info* :
  - o Per e-mail naar : [info@ouderenmisbehandeling.brussels](mailto:info@ouderenmisbehandeling.brussels)
  - o Telefonisch op 02 511 91 20.

## **Artikel 12: Opnamevoorwaarden (- 60 jarigen)**

Elke voorziening vangt uitsluitend personen van **60 jaar en ouder** op (uitzondering voor de serviceresidenties in mede-eigendom).

Op dit principe kan een **uitzondering** worden gemaakt, indien aan alle volgende voorwaarden wordt voldaan :

1. Het aantal opgevangen ouderen van minder dan 60 jaar bedraagt maximaal 10% van het totale aantal erkende plaatsen ;
2. Elk opgevangen oudere van minder dan 60 jaar valt onder een van de categorieën die een opname te rechtvaardigen ;
3. Voor elke opgevangen oudere van minder dan 60 jaar wordt een specifiek begeleidingsplan opgesteld ;
4. Beschikken over een voorafgaande toestemming van de ministers.

In uitvoering van dit artikel zal een Ministerieel besluit worden genomen die de categorieën die een opname rechtvaardigen bepaalt. Deze criteria moeten de opvang mogelijk maken van jongere personen die soortgelijke begeleidingsbehoeften hebben als ouderen.

Deze beperking belet de voorzieningen echter niet om binnen de niet-erkende capaciteit van de voorziening andere doelgroepen op te vangen, mits het project door Iriscare is goedgekeurd en de veiligheid en het welzijn van de bewoners daardoor niet in gevaar komen.

De criteria en concreet te volgen procedure voor de aanvraag tot afwijking voor een opname van -60 jarige worden in een volgende brief gespecificeerd.

## **Article 13 : Het huishoudelijk reglement**

Zie de artikelen 110, 135, 243, en 286.

## **Article 49 : De overeenkomst**

Zie de artikelen 49, 52, 69, 104, 131, 239, et 282.

Iriscare zal een aangepast model van huishoudelijk reglement en van overeenkomst publiceren op zijn website per type van voorziening.

## **Artikel 303: Afwijking van de architectonische normen**

Een **afwijking** kan aangevraagd worden voor een **beperkt** aantal architectonische normen, namelijk:

Voor alle voorzieningen, met uitzondering van de woningen voor ouderen en de serviceresidenties in mede-eigendom (waarop deze normen niet van toepassing zijn)

Artikel 45 : De oppervlakte van de ruiten in de leefruimte en de kamers ;

De hoogte van de vensterbanken.

Artikel 48 : Het aantal liften die beantwoorden aan de norm NBN E52-019;  
Ten minste één lift moet minstens 2,1 m bij 1,1 m zijn om een draagberrie te kunnen vervoeren.

#### Voor woningen voor ouderen

Artikel 59 : Het aantal liften die beantwoorden aan de norm NBN E52-019 ;  
Ten minste één lift moet minstens 2,1 m bij 1,1 m zijn om een draagberrie te kunnen vervoeren.

#### Voor de rusthuizen

Artikel 170 : De minimale netto-oppervlakte van de individuele kamers, exclusief de sanitaire installaties.

Artikel 177 : Het oproepsysteem.

Artikel 179 §1 : Elke kamer bevat een sanitaire installatie die gescheiden is van de kamer en toegankelijk is voor personen met een beperkte mobiliteit, een toilet, een wastafel, een spiegel en een douche of bad.

Artikel 183 : Alle ruimten die toegankelijk zijn voor de bewoners moeten uitgerust zijn met een binnenwering waarmee de bewoners zich kunnen beschermen tegen zonnestralen.

Een afwijking van de voormelde architectonische normen kan toegestaan worden op een met redenen omkleed verzoek van de beheerder. De redenen die een afwijking kunnen rechtvaardigen worden limitatief opgesomd in artikel 303, § 1, tweede lid.

**De vóór 1 septembre 2024 toegekende afwijkingen van de architectonische normen blijven nog geldig tot 1 septembre 2029** (artikel 307).

#### Concreet te volgen procedure :

- Alle reeds toegekende afwijkingen van de architectonische normen vervallen automatisch op 1 september 2029 ;
- Een nieuwe afwijking of een hernieuwing van een vervallen afwijking kan aangevraagd worden voor de voormelde artikelen door de beheerder door een behoorlijk ingevulde en ondertekende aanvraag te versturen naar [agreements\\_erkenningen@iriscare.brussels](mailto:agreements_erkenningen@iriscare.brussels) ;
- Een model van aanvraag kan u vinden op de website van Iriscare ;
- De dienst Hulp- en Zorginstellingen zal de aanvragen onderzoeken en eventueel bijkomende informatie opvragen en een gemotiveerd voorstel overmaken aan de Ministers ;
- De ministeriële beslissing houdende weigering of goedkeuring van de aangevraagde afwijking wordt betekend aan de beheerder, met een copie aan de directie van de voorziening ;
- De toegekende afwijking geldt voor een onbepaalde duur of tot er verbouwings- of uitbreidingswerken in de kamers worden uitgevoerd.

## **Artikelen 16, 17 en 304 : Klachten**

Elke voorziening dient een schriftelijke procedure op te stellen met de nadere regels voor de indiening en het onderzoek van klachten in de voorziening

In het besluit van het Verenigd College van 4 juni 2009 tot vaststelling van de procedures voor de programmering en de erkenning van de voorzieningen voor ouderen, zoals gewijzigd bij het besluit van 29 juni 2023, wordt een **hoofdstuk VIII/4 ingevoegd** met betrekking tot de **behandeling van klachten**

Iedere belanghebbende kan bij de Ministers of bij Iriscare een klacht indienen over het functioneren van een voorziening voor ouderen.

Om ontvankelijk te zijn moet de klacht vermelden of bij de voorziening reeds voorafgaandelijk een klacht is ingediend en, zo ja, welk gevolg daaraan is gegeven.

### Contactgegevens Ministers :

Kabinet van Minister **Alain Maron**  
Botanic Building  
Sint-Lazarusplein, 10 (11/12e verdieping)  
1210 Brussel  
Tel : 02 506 34 11

Kabinet van Minister **Elke Van den Brandt**  
Botanic Building  
Sint-Lazarusplein, 10 (13e verdieping)  
1210 Brussel  
Tel : 02 517 13 33

### Concreet kan bij Iriscare een klacht worden ingediend :

- Par e-mail naar : [klachten@irisclare.brussels](mailto:klachten@irisclare.brussels) ;
- Met de post (Iriscare, dienst Geschillen en Bemiddeling, Belliardstraat 71 bus 2, 1040 Brussel) ;
- Telefonisch (02 435 64 33) ;
- Via ons contactformulier.

## **6. Communicatie en instrumenten**

De hervorming van de erkenningsnormen is bedoeld om rusthuizen en rust- en verzorgingstehuizen te helpen een **cultuuromslag** te maken op het gebied van opvang, begeleiding en zorg gericht op het welzijn van ouderen.

Iriscare zal een reeks instrumenten ter beschikking stellen van de rusthuizen en rust- en verzorgingstehuizen om hen te helpen de nieuwe erkenningsnormen toe te passen, namelijk :



- Presentatiesessies over de nieuwe normen, afgestemd op de verschillende doelgroepen (directeurs, beroepsgroepen). We nodigen u uit om deel te nemen aan deze sessies en ook om de leden van uw teams aan te sporen om deze bij te wonen. Deze sessies kunnen worden meegeteld als onderdeel van de verplichte opleidingsuren voor het personeel. De agenda voor de sessies is bijgevoegd (3). Uitnodigingen en gedetailleerde informatie volgen per post.
- Een **vademecum** waarin meer in detail wordt uitgelegd hoe de normen moeten worden toegepast en hoe ze zullen worden gecontroleerd (beschikbaar in september 2024).

Iriscare heeft ook het project "It takes a village" opgezet: **een ondersteuningsprogramma voor rusthuizen en rust- en verzorgingstehuizen om hen te helpen zich aan te passen aan de cultuuromslag** die de nieuwe normen met zich mee kunnen brengen. Dat project wordt in een aparte brief voorgesteld.

**Heeft u vragen?** Stuur dan een e-mail naar Iriscare via [professionnels@iriscares.brussels](mailto:professionnels@iriscares.brussels) met als onderwerp "Nieuwe erkenningsnormen ouderensector - vragen van + *naam van de instelling*".

Tania Dekens  
Fonctionnaire dirigeante